

HUBUNGKAIT PERANAN PIHAK KERAJAAN DAN PIHAK MASYARAKAT : PEMBANGUNAN EKOPELANCONGAN DI PULAU LANGKAWI, KEDAH

Relating The Role Of The Government And The Community: The Development Of ECO—Tourism In Pulau Langkawi, Kedah

Nur Idientee Binti Abd Halim , Er Ah Choy

ABSTRAK

Kajian ini dilaksanakan bagi menganalisis hubungkait hubungan antara pihak kerajaan dan pihak masyarakat dalam pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi dan juga bagi menjawab persoalan kajian ini. Pulau Langkawi merupakan destinasi ekopelancongan yang mendapat perhatian pelancong dari dalam dan juga luar negara. Satu set kaji selidik telah diedarkan kepada 400 responden iaitu penduduk setempat yang bekerja sekitar Pekan Kuah dan Pantai Chenang di Pulau Langkawi pada bulan Oktober 2013 dan hasil set soalan kaji selidik yang telah dijawab oleh para responden akan dianalisis dengan menggunakan SEM Amos bagi melihat adakah wujud hubungkait antara peranan pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat. Analisis ini adalah menerusi perisian SEM Amos 19. Pelbagai soalan yang terdapat dalam set soalan kaji selidik itu dan antara soalan yang ditanya adalah maklumat peribadi penduduk setempat dan juga berkaitan dengan peranan pihak kerajaan dan masyarakat dalam pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi.

Kata Kunci : Ekopelancongan, Kerajaan, Masyarakat, Pembangunan, Peranan, Pulau Langkawi

ABSTRAC

This study was to analyze the relationship between the government and the community in the development of eco-tourism in Langkawi and also to answer this research question. Langkawi Island is an ecotourism destination that gets the attention of tourists from within and outside the country. A set of survey was distributed to 400 respondent is citizen of Langkawi in October 2013 and the results of the survey questionnaires were answered by the citizen will be analyzed using SME Amos for the relationship between the role of the government and the community. This analysis using SME Amos 19 editions. Various questions in the survey questionnaires and the questions asked are personal information of

citizen and also on the role of government and the community in the development of ecotourism in Langkawi.

Keywords: Development, ecotourism, government, Langkawi Island, Role, Society

PENGENALAN

Pelancongan merupakan suatu industri yang menjadi penyumbang kedua terpenting kepada ekonomi negara, selain industri- industri utama yang lain. Justeru itu, pelancongan dilihat sebagai salah satu antara industri penting kepada keseluruhan aktiviti ekonomi negara. Pelancongan Malaysia mempunyai komponen yang saling melengkapi daripada unsur kehidupan komuniti, budayanya, proses dan impak pembangunan, warisan dan alam sekitar dengan unsur persetempatan yang menjadi daya tarikan atau aset kepada industri ini.

Pembangunan pelancongan melibatkan pembangunan aset pelancongan yang ada, terutamanya budaya, komuniti dan tarikan pelancongan. Kebangkitan industri pelancongan di negara ini bermula apabila para pelancong dari dunia Barat menyedari bahawa terdapat keaslian, keindahan, keunikan, dan kelainan yang tidak terdapat di tempat mereka. Keunikan keindahan yang terdapat di Malaysia merupakan keunikan dan keindahan alam yang masih belum diusik oleh arus pembangunan yang sedang berlaku pada masa kini.

Pengalaman dan cerita menarik daripada pelancong Barat yang telah datang ke Malaysia sebelum ini mengenai destinasi pelancongan juga ekopelancongan seperti pantai dan pulau yang indah, khazanah di hutan rimba dan di bawah dasar laut, air terjun, sungai dan tasik yang menterujakan, juga dengan kepelbagaian dan keunikan budaya masyarakat di negara Asia Tenggara telah menarik perhatian para pelancong yang lain untuk datang melancong ke Malaysia.

Pembangunan sesuatu kawasan atau destinasi pelancongan itu hendaklah disertai dengan kerjasama daripada pelbagai pihak. Ini adalah kerana industri pelancongan ini tidak akan mampu untuk berdiri dengan sendirinya tanpa sokongan daripada pihak lain, sama ada yang terikat secara langsung mahupun secara tidak langsung. Pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat merupakan antara pihak yang memainkan peranan penting dalam usaha dan proses pembangunan sesuatu destinasi pelancongan pada hari ini dan juga pada masa hadapan.

Penglibatan komuniti atau masyarakat dalam pembangunan mengikut Tosun (2000), adalah “satu tindakan sukarela seseorang individu untuk mengambil peluang dan memikul

tanggungjawab kemasyarakatan". Penglibatan komuniti atau masyarakat, memerlukan masyarakat bekerjasama dengan mereka yang mampu memberi bantuan dalam perancangan, dan tindakan yang memberi kesan kepada keadaan dan pembangunan mereka. Dalam konteks atau sudut pembangunan pula, penglibatan komuniti atau masyarakat bererti keperluan dan aspirasi komuniti diambil kira dan akhirnya mereka yang terikat meraih pengajaran dan juga pengalaman serta diperkasa (Askew, 1989).

Menerusi proses pembangunan pelancongan, Timathy (1999), menerangkan bahawa penglibatan komuniti atau masyarakat boleh dilihat dari dua perspektif, iaitu dalam proses membuat keputusan dan dalam bentuk faedah yang terhasil daripada pembangunan tersebut dan juga penglibatan pada peringkat pelaksanaan. Peranan langsung penduduk dalam perkhidmatan seperti dia pusat penerangan pelancongan atau pusat interpretasi amat diperlukan kerana pengetahuan mereka lebih luas dan boleh dipercayai berbanding pengetahuan pekerja dari luar (Fallen & Kriwoken, 2003).

Peranan pihak kerajaan dan masyarakat sangat penting untuk memastikan berlaku pembangunan di destinasi pelancong yang sering mendapat perhatian daripada para pelancong dari dalam mahupun luar negara. Penglibatan bersama-sama kedua-dua pihak yang mempunyai kepentingan dalam pembangunan destinasi pelancongan adalah sesuatu yang sangat penting.

ISU KAJIAN

Sepertimana yang telah sedia maklum bahawa Pulau Langkawi merupakan sebuah pulau yang mendapat perhatian para pelancong dari dalam dan luar negara. Pulau Langkawi ini merupakan salah satu kawasan pelancongan yang unik kerana ianya merupakan kawasan yang penuh dengan warisan alam yang meliputi kawasan pantai, air terjun, gunung, serta kawasan hutan yang menghijau. Terdapat ramai pengunjung yang datang ke Pulau Langkawi ini tidak kira sama ada dari negeri Kedah sendiri, pengunjung dari dalam dan mahupun dari luar negara. Isu yang ingin dirungkai oleh penyelidik ialah adakah pihak kerajaan dan pihak masyarakat bersama – sama memainkan peranan mereka dalam mengorak langkah ke arah pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah. Untuk mendapat jawapan kepada isu yang penyelidik bangkitkan ini, satu kaji selidik telah dilakukan kepada 400 responden. Perkara – perkara lain lagi yang ditanya kepada responden ialah seperti latar belakang responden dan juga adakah pihak kerajaan dan pihak industri melaksanakan peranan mereka bersama-sama bagi membangunkan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah.

PERSOALAN KAJIAN

1. Bagaimanakah hubungkait peranan sektor kerajaan dan masyarakat dalam pembangunan sektor ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah.

OBJEKTIF KAJIAN

1. Menganalisis hubungkait peranan antara kerajaan dan masyarakat dalam usaha membangunkan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah.

HIPOTESIS KAJIAN

H₀ : Tidak wujud hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat.

H₁ : Wujud hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat..

KAWASAN KAJIAN

Pulau Langkawi merupakan kawasan kajian yang telah dipilih kerana ianya merupakan destinasi ekopelancongan yang sering mendapat perhatian pelancong serta ianya diantara destinasi pelancongan menarik yang menjadi pilihan para pelancong dari dalam dan juga luar negara. Sepertimana yang telah terlakar dalam peta, Pulau Langkawi berada di utara Semenanjung Malaysia iaitu di negeri Kedah.

Keseluruhan Daerah Langkawi, terletak di utara Semenanjung Malaysia pada kedudukan antara garis lintang 6° 10" U - 6° 30" U dan garis bujur 99° 35" T. Jaraknya daripada Kuala Perlis ialah sejauh 30 km dan daripada Kuala Kedah ialah sejauh 51.5 km. Daerah Langkawi adalah di bawah pentadbiran Majlis Perbandaran Langkawi Bandar Pelancongan. Kawasan operasi MPLBP tertumpu di Pekan Kuah dan beberapa petempatan kecil sahaja.

Langkawi merupakan pulau pelancongan yang unggul di Malaysia, yang dilengkapi oleh kemudahan dan perkhidmatan pelancongan bertaraf antarabangsa. Dari segi pelancongan, potensi persekitaran fizikal dan kekayaan lagenda adalah produk pelancongan yang menjadi tarikan utama di Pulau Langkawi. Terdapat zon pelancongan eko yang dibahagikan kepada empat zon yang mana zon satu meliputi kawasan Pantai Datai, zon dua kawasan Pantai Kok dan Teluk Burau, zon tiga pula ialah kawasan Pantai Cenang dan Pantai Tengah serta zon yang terakhir meliputi kawasan Tanjung Rhu, Kisap dan Kilim. Kesemua zon dan kawasan-kawasan yang telah dibahagikan ini mempunyai keistimewaan dan keunikan yang tersendiri dan para pelancong tidak akan dapat menikmatinya di mana-mana destinasi pelancongan lain di dunia.

Oleh kerana Pulau Langkawi merupakan sebuah pulau yang menjadi tarikan para pelancong dari dalam dan juga luar negara dengan keistimewaan dan keunikan aset ekopelancongan yang memukau dan tiada di tempat lain di dunia, serta ianya berpotensi untuk menjadi destinasi ekopelancongan yang terkenal seluruh dunia perancangan pembangunan dari semasa ke semasa maka ianya sangat sesuatu untuk menjadi kawasan kajian.

SKOP KAJIAN

Pelancongan merupakan satu bidang yang terlalu luas. Tetapi dalam kajian penyelidikan ini, penyelidikan telah memperkecilkan skop hanya memberi tumpuan kepada sektor ekopelancongan. Penyelidik mengumpul maklumat dan data statistik daripada penduduk setempat yang dekat dengan destinasi ekopelancongan yang terdapat di Malaysia.

Penyelidik mahu lebih mengetahui secara mendalam hubungkait peranan pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat membangunkan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah. Peranan yang dimainkan oleh kedua-dua pihak ini adalah penting bagi memastikan wujud pembangunan ekopelancongan di destinasi pelancongan yang sentiasa mendapat

Kajian penyelidikan kali ini skopnya tertumpu kepada semua destinasi ekopelancongan menarik yang terdapat di Malaysia tetapi penyelidik telah memilih kawasan kajian, iaitu destinasi ekopelancongan menarik di Semenanjung Malaysia iaitu di negeri Kedah yang lebih memberi tumpuan kepada Pulau Langkawi. Penyelidik akan menentukan jumlah responden mengikut jumlah penduduk setempat di Pulau Langkawi, Kedah sebagai responden kepada kajian penyelidikan. Jumlah responden ini adalah dari jumlah penduduk setempat yang berada Pulau Langkawi, Kedah. Jumlah ini merupakan sebahagian daripada jumlah keseluruhan penduduk setempat yang berada di Pulau Langkawi, Kedah.

Segala maklumat berkaitan dengan kajian penyelidikan ini akan penyelidik perolehi dari Jabatan Pelancongan negeri, LADA, Majlis Perbandaran Langkawi, Jabatan Perhilitan Negeri dan pihak – pihak yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam kajian penyelidikan ini. InsyaAllah penyelidik akan dapat mengetahui keputusan hasil kajian penyelidikan tentang hubungkait peranan pihak kerajaan dan pihak masyarakat bagi memastikan pembangunan ekpelancongan di Pulau Langkawi, Kedah.

Keputusan hasil kajian ini amat berguna kepada negara untuk lebih memantapkan dan mengukuhkan sektor ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah berteraskan peranan yang dimainkan oleh pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat. Pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat merupakan pihak-pihak yang memainkan peranan penting untuk pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi dari semasa ke semasa.

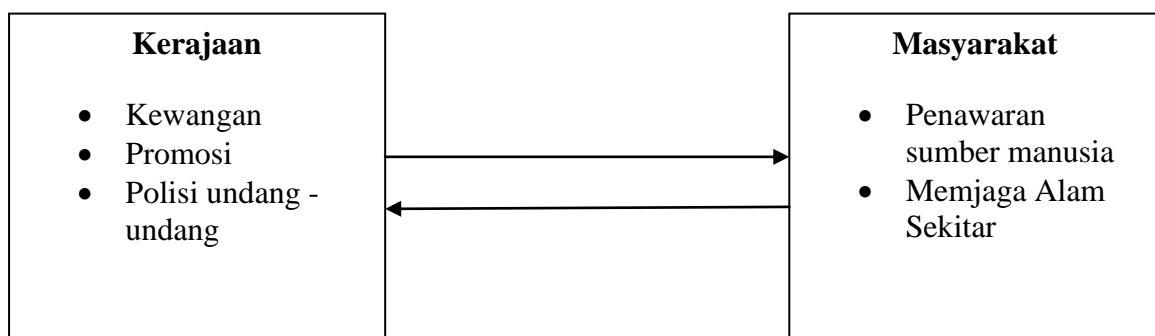
METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan cara pengumpulan data yang ringkas iaitu menerusi pemerhatian, temubual tidak formal dan juga set soalan kaji selidik ringkas berkaitan dengan objektif kajian tetapi mendapat hasil yang bagus. Pemerhatian dan tinjauan dilakukan sepanjang di sekitar Pulau Langkawi, Kedah. Temuduga tidak formal dan secara bersemuka dilakukan untuk mendapat maklumat daripada para penduduk setempat yang bekerja di sekitar Pekan Kuah dan Pantai Chenang yang juga secara tidak langsung merupakan responden kepada

kajian ini. Selain daripada itu penyelidik juga menggunakan media elektronik untuk mendapatkan maklumat berkaitan dengan Pulau Langkawi, Kedah. Seramai 400 responden yang dipilih secara rawak yang terdiri daripada para penduduk setempat yang bekerja di sekitar di Pekan Kuah dan Pantai Chenang, Pulau Langkawi, Kedah pada bulan Oktober tahun 2013. Para responden juga diminta untuk menjawab beberapa soalan yang terdapat dalam set soalan kaji selidik yang telah disediakan oleh penyelidik. Soalan-soalan yang ditanya semasa sesi temu-bual ialah berkaitan dengan maklumat peribadi responden dan juga soalan-soalan yang berkaitan dengan peranan yang dilaksanakan oleh pihak kerajaan juga pihak masyarakat untuk memastikan wujudnya pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah. Hasil maklumat dan data-data daripada responden akan dikumpul dan dianalisis menggunakan nilai peratusan serta analisis hubungkait menerusi SEM Amos dan dipersembahkan dalam bentuk jadual juga gambar rajah bagi memudahkan keputusan atau jawapan kepada kajian ini diketahui.

Kerangka Konseptual

Teori teras yang digunakan dalam kajian penyelidik ini ialah Teori Permodenan Ekologikal (TPE). Teori ini penyelidik gunakan bagi mengkaji kesignifikanan peranan kerajaan, industri dan masyarakat setempat serta industri-industri lain dalam membentuk pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi. Mengikut hasil pembacaan penyelidik, pada akhir tahun 1980-an kebanyakan ahli TPE menfokuskan kajian diperingkat negara dan di negara-negara Eropah barat sahaja. Hasil daripada kajian-kajian di negara-negara Eropah ini, mengakibatkan penambahbaikan pengurusan dan prestasi alam sekitar seperti yang dinyatakan oleh Mol, 1995, Spargaren, 1997, Mol & Sonnenfeld, 2000, Boons et.al., 2000, Buttell, 2000 (Er, 2007).

Rajah 1 : Kerangka teori kajian

Menurut pembacaan penyelidik, tradisi ahli TPE hanya memfokuskan kepada kajian kualitatif dengan tumpuan kepada sebilangan industri yang terhad ataupun hanya tertumpu pada satu sektor sahaja. Kajian sebelum ini lebih banyak memfokuskan kepada perbandingan antara negara dan bukan dalam sebuah negara. Er (2007), telah melaksanakan kajian menggunakan teori asas TPE dalam dua industri. Dalam kajian Er (2007), telah memilih dua sektor industri, yakni rantai minyak kelapa sawit serta rantai tekstil dan pakaian di Malaysia. Industri yang dipilih oleh para penyelidik terdahulu lebih kepada industri pembuatan dan pengeluaran produk yang memberi kesan kepada alam sekitar.

Justeru itu, melihat kepada kekangan dan terdapat kelompangan dalam tradisi kajian TPE, penyelidik telah memilih sektor perkhidmatan yang berkait dengan industri ekopelancongan di Pulau Langkawi untuk mengenalpasti hubungkait peranan yang dimainkan oleh pihak kerajaan bersama pihak industri untuk pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi.

KAJIAN LEPAS

Melalui pembacaan penyelidik sebelum ini, peranan komuniti sangat penting bagi membangunkan sesuatu kawasan pelancongan dan juga menjaga kelestarian sesuatu destinasi pelancongan yang perlu dijaga bagi kesempurnaan masa hadapan. Antara bahan bacaan yang penyelidik baca ialah artikel yang ditulis oleh Kalsom Kayat, Nor Ashikin Mohd. Nor & Mohamad Amin Mad Idris (2008), dalam artikelnya yang bertajuk Penglibatan Komuniti dalam Pelancongan Lestari menyatakan bahawa pelancongan yang berorientasikan sumber sedia ada, baik sumber semula jadi mahupun sumber budaya yang mana ianya diwarisi oleh sekumpulan komuniti agar dapat dinikmati oleh generasi akan datang. Proses ini memerlukan masyarakat bekerjasama dengan mereka yang mampu memberi bantuan dalam perancangan,

pengurusan dan tindakan yang memberi kesan kepada keadaan dan pembangunan sesebuah destinasi pelancongan.

Hasil tulisan di atas jelas menunjukkan bahawa pelancongan ini mempunyai pelbagai keistimewaan dan juga pelbagai potensi untuk dimajukan dari semasa ke semasa. Pelancongan merupakan satu sektor yang luas dengan kewujudan pelbagai lagi subsektor yang mana masing-masing mempunyai keunikan dan kepelbagaian tersendiri sehingga mewujudkan pengalaman yang menarik kepada para pelancong. Para pengkaji sentiasa membuat kajian bagi terus memajukan bidang pelancongan menerusi penyelidikan dari semasa ke semasa, kajian juga terus dilakukan sehingga ke hari ini.

Kajian yang dilakukan oleh A.C. Er, M.N.Abd. Rahim, M.E.Toriman, J.H.Adam dan A.Buang (2011), yang bertajuk *Ecotourism: Precepts and Critical Success Factors*, jelas menyatakan bahawa ekopelancongan telah berkembang pesat sejak tiga dekad yang lalu untuk muncul sebagai sektor yang menguntungkan dan pertumbuhan ini haruslah berlaku atau berjalan serta berkembang tanpa memusnahkan apa-apa serta negara sentiasa bersih dan kadar kesihatan penduduk terpelihara jika hendak dibandingkan dengan negara-negara lain yang terpilih. Bagi membangunkan ekopelancongan atau kawasan yang berpotensi untuk menjadi destinasi ekopelancongan yang terkenal, persepsi daripada masyarakat adalah sangat penting dan ini telah mendorong Er. A. C., Ravichandran Moorthy, Lyndon, N., Selvadurai, S., Sheau Tsuey Chong, Adam, J.H, (2012), untuk membuat kajian yang bertajuk *Perception of Local Community Towards Community-Based Ecotourism* yang menyatakan bahawa persepsi masyarakat tempatan boleh menjejaskan penerimaan apa-apa usaha ekonomi dan iainya sangat penting kerana masyarakat yang berada di kawasan ekopelancongan penting untuk proses pembangunan dan perkembangan pelancongan dan ekopelancongan di kawasan itu.

Ekopelancongan merupakan salah satu medium pembangunan sesuatu kawasan. Dengan adanya kawasan ekopelancongan ini, proses pembangunan berlaku dengan cepat dan pesat. Kajian yang telah dilaksanakan oleh Md. Anowar Hossain Bhuiyan, Chamhuri Siwar, Shaharuddin Mohamad Ismail, Rabiul Islam (2012), yang bertajuk *The Role Of Ecotourism For Sustainable Development In East Cost Economic Region (ECER), Malaysia*, telah

menyatakan bahawa pembangunan mampan adalah berpotensi bagi mana-mana masyarakat yang berada dalam ekonomi, sosial, budaya, ekologi dan fizikal yang berkembang, dalam konteks pelancongan, ianya boleh menjadi mampan jika pembangunan itu memenuhi keperluan pelancong dan penduduk tempatan disamping melindungi peluang pada masa hadapan. Dalam kajian ini juga turut menyatakan bahawa ekopelancongan menawarkan manfaat untuk penduduk tempatan, pembangunan dan pengalaman pendidikan.

ULASAN LITERATUR

Walaupun pelancongan merupakan sektor kedua terpenting selepas sektor pembuatan dan petroleum di Malaysia (Badaruddin, 1994), tetapi perkembangannya beraliran positif dari tahun ke tahun dan ini terbukti dengan data yang didapati daripada Kementerian Kesenian, Kebudayaan dan Pelancongan yang menunjukkan bahawa kempen “ Tahun Melawat Malaysia 1990 ” telah berjaya menarik bilangan pelancong seramai 7.5 juta ke negara kita menjelang tahun 2000 dan dapat menjana pendapatan sejumlah RM 4.47 billion. Maklumat yang terbaru yang di perolehi dari Laman Web Rasmi Kementerian Pelancongan Malaysia, pada tahun 2010 seramai 24,577,196 juta pelancong telah datang ke Malaysia dan jumlah pendapatan pelancongan pada tahun 2010 pula sebanyak RM 56.5 billion, pada tahun 2011 terdapat peningkatan jumlah pelancong yang datang ke Malaysia dan juga secara tidak langsung meningkatkan pendapatan pelancongan negara pada tahun itu, seramai 24,714,324 juta pelancong dan RM 58.3 billion jumlah pendapatan pelancongan.

Berdasarkan peningkatan angka jumlah pelancong dan juga jumlah pendapatan pelancongan, ini jelas memperlihatkan aliran perkembangan yang baik sektor ini. Perkembangan sektor pelancongan secara teratur bermula apabila pihak kerajaan menubuhkan Perbadanan Kemajuan Pelancongan Malaysia (TDC) pada 10 Ogos 1972. Pada tahun yang sama juga iaitu pada tahun 1972, satu Persidangan Pelancongan Kawasan Pasifik (PATA) telah diadakan di Kuala Lumpur dan ianya secara tidak langsung telah merangsang pertumbuhan pelancongan di Malaysia. Melihat kepada perkembangan sektor pelancongan ini, ianya telah dikategorikan sebagai salah satu sektor yang menyumbang kepada jumlah

peningkatan pendapatan negara, penyediaan peluang-peluang pekerjaan yang banyak dan secara tidak langsung dapat meningkatkan imej negara di mata dunia.

Para pelancong yang datang ke Malaysia boleh mencuba pelbagai jenis bentuk pelancongan yang ada di Malaysia dan juga boleh memilih mengikut kegemaran para pelancong. Para pelancong boleh mencuba dan merasai pengalaman produk-produk pelancongan yang terdapat di Malaysia dan antara yang menarik tersedia di Malaysia ialah pelancongan eko kembara yang akan memberi pengalaman seperti lawatan ke perkampungan orang asli, memberi gajah makan, memandikan gajah, menaiki gajah, merentas hutan, merentas hutan di waktu malam, Canopy Walkway, rapid shooting, White Water Rafting, Flying Fox, 4WD adventure, Demo dan Kraf Perkhemahan, Cycle Hunt, Wall Climbing dan lain-lain lagi aktiviti kembara yang mencabar. Destinasi yang sangat menarik untuk aktiviti-aktiviti ini adalah seperti di Taman Negara Endau Rompin, Jeram Besu, Wetland Putrajaya, Kinabalu Park dan banyak lagi destinasi yang pastinya sangat menarik untuk diterokai oleh pencinta alam.

Sememangnya Malaysia mempunyai pulau-pulau dan pantai yang menarik, para pelancong boleh pergi ke mana-mana pulau dan pantai yang ada pastinya akan memberi kepuasan yang maksimum kepada pengunjung. Pulau Tioman, Pulau Pinang, Pulau Langkawi, Pulau Redang, Pulau Pangkor, Pulau Mabul, Pantai Port Dickson, Pantai Desaru, Pantai Cherating dan pantai-pantai di sekitar Sabah dan Sarawak yang sangat menarik. Aktiviti menarik yang dapat dilakukan sepanjang percutian di pulau dan pantai di Malaysia adalah seperti Snorkelling, Scuba diver, banana boat, berehat di tepian pantai, mandi-manda bersama keluarga dan pelbagai aktiviti yang menarik lagi.

Malaysia merupakan sebuah negara yang kaya dengan seni dan budaya yang sangat menarik. Kepada para pelancong yang cintakan seni dan budaya, pelbagai tempat yang penuh dengan seni dan budaya tempatan boleh dijadikan destinasi wajib untuk dilawati. Destinasi yang penuh dengan seni dan budaya serta warisan tempatan yang tersendiri adalah seperti di Melaka, Pulau Pinang, Ipoh, Kuala Kangsar, serta Kuala Lumpur dan banyak lagi destinasi yang mempunyai keunikan seni dan budaya serta warisan di Malaysia. Kawasan yang perlu

dilawati adalah seperti River Boat Cruise Melaka, Portuguese Squarre, A' Famosa, Mini Malaysia, Rumah Tradisional Melaka, Dutch Fort, Menaiki Beca, Batu Caves, Menara Kuala Lumpur, Dataran Merdeka, Pasar Seni, Petaling Street, Kilang Batik dan Kraftangn, Bukit Bendera, Tokong, Dusun Buah-buahan, Kilang Rempah Ratus, Lawatan ke Tapak Warisan Dunia George Town dengan menaiki beca pada waktu malam, Muzium Diraja, Kolej Melayu Kuala Kangsar, Istana Iskandariah, Galeri Sultan Azlan, Masjid Ubudiah, Heritage Trail, Food Trail, lawatan ke Gerbang Malam iaitu pasar malam terkenal di Ipoh dan banyak lagi tempat yang menarik.

Selain daripada produk-produk pelancongan yang telah dinyakan, masih terdapat produk pelancongan yang juga menarik untuk dicuba oleh para pelancong apabila datang ke Malaysia. Sesungguhnya angka-angka ketibaan pelancong dan jumlah pendapatan pelancongan yang semakin meningkat dari tahun ke tahun adalah kerana Malaysia mempunyai kepelbagaian jenis pelancongan.

Kepelbagaian jenis pelancongan ini telah menjadikan Malaysia tidak hanya bergantung kepada satu-satu produk pelancongan sahaja bagi menarik perhatian pelancong dari dalam mahupun luar negara. Para pelancong yang datang pasti membawa pulang pengalaman yang menarik dan manis untuk di ceritakan kepada keluarga dan juga sahabat mereka di negara mereka. Ini secara tidak langsung telah berlaku promosi tentang pelancongan di Malaysia dari mulut ke mulut. Datang berkunjung ke Malaysia, dengan penawaran produk pelancongan yang bertaraf antarabangsa, pastinya para pelancong akan berpuas hati dan hati akan terpaut untuk datang kembali ke Malaysia.

MAKLUMAT PERIBADI RESPONDEN

Responden atau juga merupakan unit analisis kajian ini merupakan penduduk setempat yang bekerja di sekitar Pekan Kuah dan juga Pantai Cenang kerana mereka sangat dekat dengan

proses pembangunan ekopelancongan dari semasa ke semasa pada setiap hari. Berikut ialah maklumat peribadi para responden yang bekerjasama dalam kajian ini.

Maklumat	Jumlah	Peratus (%)
Jantina		
Lelaki	219	55
Perempuan	181	45
Umur		
20-29	165	41
30-39	181	45
40-49	42	11
50-59	11	2
60-69	1	1
Status		
Bujang	190	48
Berkawen	186	47
Janda	14	3
Duda	10	2
Taraf Pendidikan		
Sekolah	99	25
Sijil	151	38
Diploma	124	31
Ijazah/Sarjana/Phd	26	6
Jumlah Pendapatan		
RM1000-RM1999	157	39
	183	46

RM2000-RM2999	40	10
RM3000-RM3999	20	5
RM4000 dan ke atas		
Jenis Pekerjaan	75	19
Pemandu Pelancong	65	16
Perkhidmatan Makanan	85	21
Perkhidmatan Pengangkutan	120	30
Perhotelan dan Pelancongan	55	14
Penjualan		

Terdapat seramai 219 orang responden lelaki manakala 181 perempuan dan masing-masing 55 dan 45 peratus daripada 400 orang responden yang terlibat. Peringkat umur responden yang terlibat ialah seramai 165 orang juga bersamaan 41 peratus bagi mereka yang berumur antara 20-29 tahun, 181 orang responden berumur antara 30-39 tahun iaitu 45 peratus, 11 peratus juga seramai 42 orang responden yang berumur antara 40-49 tahun, responden berumur antara 50-59 seramai 11 orang juga 2 peratus dan sebanyak 1 peratus iaitu seorang responden yang berumur antara 60-69 tahun. Selain daripada umur dan jantina, status dan juga taraf pendidikan juga merupakan maklumat peribadi responden juga dimuatkan dalam set soalan kaji selidik yang perlu dijawab oleh responden.

Status responden masih bujang ialah seramai 190 orang iaitu 48 peratus, yang sudah berkawen sebanyak 47 peratus bersamaan seramai 186 orang, yang berstatus janda seramai 14 orang atau 3 peratus serta responden yang berstatus duda seramai 10 orang juga mencatatkan jumlah peratusan sebanyak 2 peratus. Taraf pendidikan responden juga diambil kira dengan jumlah responden yang berpendidikan tahap sekolah seramai 99 orang iaitu 25 peratus, tahap sijil sebanyak 38 peratus iaitu seramai 151 orang, 31 peratus dan 124 orang bagi responden yang memiliki diploma dan bagi yang mempunyai tahap pendidikan tinggi iaitu ijazah, sarjana serta Phd seramai 26 orang iaitu 6 peratus.

Jumlah pendapatan para responden adalah pada kadar antara RM1000-RM1999 seramai 157 orang iaitu sebanyak 39 peratus, pendapatan antara RM2000-RM2999 sebanyak 46 peratus dengan jumlah responden seramai 183 orang, bagi pendapatan antara RM3000-

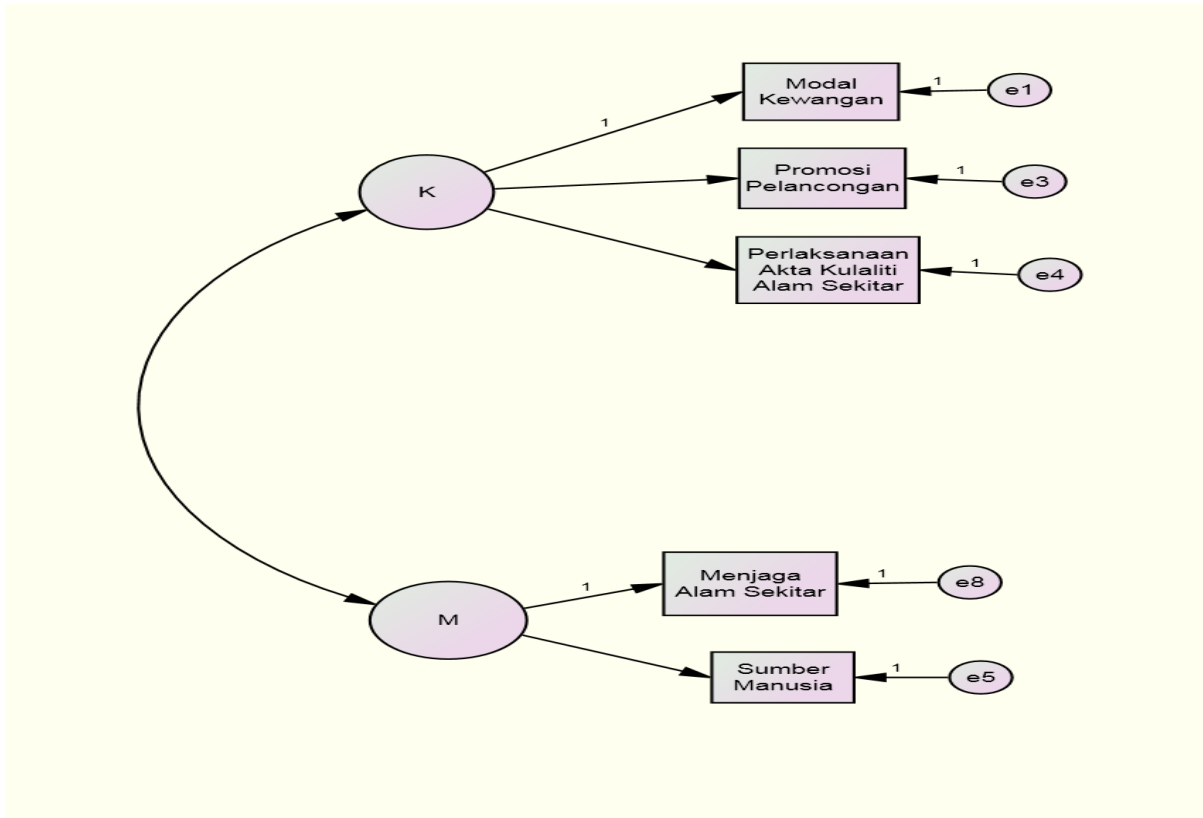
RM3999 pula seramai 40 orang dengan nilai 10 peratus serta responden yang berpendapatan RM4000 dan ke atas seramai 20 orang dengan nilai peratusan sebanyak 5 peratus. Jenis kenderaan digunakan oleh para responden ialah yang menggunakan kereta seramai 312 orang iaitu 78 peratus, yang menggunakan motosikal sebanyak 17 peratus iaitu seramai 68 orang dan yang menggunakan van seramai 20 orang dengan nilai peratusan sebanyak 5 peratus.

Responden terdiri daripada pelbagai latar belakang jenis pekerjaan yang mana mereka berhubungan dengan aktiviti perlancongan di Pulau Langkawi. Pemandu pelancong atau juga penjual pakej perlancongan antara mereka yang menjadi responden dalam kajian ini dan diwakili oleh seramai 75 orang dengan jumlah 19 peratus. Responden yang bekerja dalam bidang perkhidmatan makanan ialah seramai 65 orang dengan jumlah peratusan sebanyak 16 peratus. Perkhidmatan pengangkutan pula seramai 85 orang dengan peratusan sebanyak 21 peratus dan diikuti oleh perhotelan dan pelancongan seramai 120 orang dengan jumlah peratusan sebanyak 30 peratus kemudian responden yang terlibat dengan aktiviti penjualan adalah seramai 55 orang bersamaan 14 peratus.

Apa yang dapat disimpulkan di sini, ciri-ciri responden ialah lebih ramai responden lelaki yang berumur antara 30-39 tahun juga yang masih bujang serta berpendidikan pada peringkat sijil. Jumlah pendapatan responden antara RM2000-RM2999 juga jenis kenderaan kereta adalah paling ramai jumlahnya juga paling tinggi peratusannya juga para responden bekerja dalam bidang perhotelan dan pelancongan. Ciri-ciri responden ini membantu penyelidik untuk mendapat hasil kajian yang lebih jelas dan tepat.

Hasil kajian merupakan bahagian yang penting dalam satu-satu kajian dan ini merupakan jawapan kepada persoalan kajian serta objektif kajian. Hasil kajian ini meliputi maklumat peribadi responden dan juga hasil analisis SEM Amos iaitu analisis hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat.

HUBUNGKAIT PERANAN ANTARA PIHAK KERAJAAN DENGAN PIHAK MASYARAKAT

Model 1: Hubungkait Peranan Antara Pihak Kerajaan dengan Pihak Masyarakat

Jadual 1: Hubungkait Peranan Antara Pihak Kerajaan dengan Pihak Masyarakat

K ↔ M	S.E. 0.115	C.R. 12.003	P ***				
INDEKS NILAI	CHISQ/DF	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	TLI	NFI
NILAI	2.541	0.062	0.990	0.962	0.997	0.992	0.997

Sumber Analisis Data Kajian 2014

Melihat kepada model dan juga jadual hasil analisis hubungan yang menunjukkan hubungan juga hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat, jelas menunjukkan bahawa peranan yang mereka laksanakan mempunyai hubungan serta data dan model adalah sepadan. Nilai utama sebelum melihat nilai-nilai yang lain yang juga nilai yang penting dalam kajian ialah nilai Critical Ratio (C.R) yang harus bernilai ± 1.96 juga nilai p^{***} yang harus mempunyai nilai < 0.05 atau infiniti untuk memenuhi syarat penerimaan data tersebut sebagai signifikan dan hasil kajian menunjukkan bahawa kedua-dua nilai memenuhi syarat dengan nilai C.R 12.003 dan nilai p^{***} . Nilai-nilai penting lain yang perlu dicapai dalam analisis ini adalah nilai Chisq/df yang mana ianya bernilai 2.541 dan syarat penerimaan Chisq/df ialah mesti kecil daripada 5.00, nilai penting seterusnya yang mesti dicapai ialah nilai RMSEA yang mana dalam hubungan ini ianya bernilai 0.062 dan nilai yang perlu dicapai ialah mesti kecil daripada 0.08, dan satu lagi nilai penting yang mesti dicapai ialah nilai GFI yang mana dalam hubungan ini ianya bernilai 0.990 manakala syarat penerimaan bagi GFI ialah haruslah besar daripada 0.90. selain daripada nilai – nilai di atas, nilai lain yang juga perlu dilihat bagi memantapkanlagi keputusan analisis ini ialah nilai AGFI yang mana ianya bernilai 0.962, nilai CFI bernilai 0.997, nilai TLI bernilai 0.992 dan nilai NFI bernilai 0.997 yang mana kesemua syarat penerimaan nilai ini bagi membuktikan bahawa data ini sepadan ini model dengan lebih kuat lagi, nilai kesemuanya haruslah besar daripada 0.90. Melihat kepada angka – angka hasil analisis ini menunjukkan bahawa kesemua hasil kajian dapat membuktikan bahawa terdapat hubungkait antara peranan pihak kerajaan dengan pihak masyarakat dalam pembangunan ekopelancongan di Langkawi dan jelas sekali menunjukkan bahawa hipotesis wujud hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat diterima.

Hasil kajian ini menunjukkan modal kewangan yang dikeluarkan oleh pihak kerajaan untuk menyempurnakan keperluan juga kelengkapan di sekitar Pulau Langkawi seperti infrastruktur yang pelbagai juga pelaksanaan Akta Kualiti Alam Sekitar 1974 mempunyai hubungan dengan pihak masyarakat apabila pihak masyarakat menjaga alam sekitar juga infrastruktur yang telah disediakan oleh pihak kerajaan dengan modal kewangan yang digunakan untuk menyediakan infrasrtuktur untuk kesenangan penduduk setempat juga para pelancong yang datang, penduduk setempat juga berperanan menjaga alam sekitar dalam melaksanakan aktiviti-aktivitiharian mereka juga memastikan kawasan kediaman juga kawasan sekitar mereka bersih juga tidak tercemar sejajar dengan apa yang terkandung dalam

Akta Kualiti Alam Sekitar 1974. Peranan pihak masyarakat untuk melakukan promosi pelancongan juga disokong juga berhubungan dengan peranan pihak masyarakat untuk memastikan promosi yang dilaksanakan mendapat sambutan yang baik menerusi pengalaman para pelancong yang datang dengan pihak masyarakat berperanan memenuhi kekosongan juga kelompongan jumlah sumber manusia bagi memastikan aktiviti pelancongan juga perkhidmatan wajib seperti perkhidmatan penginapan, perkhidmatan makanan juga perkhidmatan pengangkutan memenuhi kekuatan kakitangan yang mencukupi bagi menampung permintaan yang tinggi daripada para pelancong. Peranan pihak masyarakat dalam sumber manusia adalah pelengkap kepada peranan pihak kerajaan dalam melaksanakan promosi pelancongan.

Hasil kajian yang dianalisis juga angka-angka yang dipaparkan memenuhi syarat penerimaan kepada data kajian untuk menjawab hipotesis kajian yang mana wujud hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat dalam pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi, Kedah dan hipotesis nul ditolak juga jelas menunjukkan bahawa wujud hubungkait peranan antara pihak kerajaan dengan pihak masyarakat.

CADANGAN

Setelah melihat hasil kajian dalam hasil kajian ini, beberapa cadangan bagi lebih mengeratkan hubungan yang sedia wujud supaya menjadi lebih berkesan akan diutarakan . Peranan pihak kerajaan dan juga masyarakat adalah masing-masing mempunyai kepentingan yang tersendiri dalam menyokong dan menggerakkan pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi. Cadangan yang dinyatakan ini meliputi kedua-dua pihak, bagi lebih merencanakan aktiviti pembangunan ekopelancongan di Langkawi. Cadangan yang meliputi tentang program dan pendendahan peranan ini akan membantu pembangunan ekopelancongan Pulau Langkawi pada masa hadapan.

PENGLIBATAN BERSAMA PROGRAM

Program pelancongan sepanjang tahun ada yang telah dirangka awal dan ada juga yang dibuat dalam masa terdekat tanpa perancangan awal. Program yang dirancang serta dilaksanakan adalah lebih baik jika melibatkan pelbagai pihak, seperti pihak kerajaan, masyarakat, industri dan juga industri-industri sokongan yang lain. Hal ini adalah kerana, peranan yang dimainkan oleh semua pihak adalah pendukung kepada pembangunan ekopelancongan pada hari ini dan juga untuk masa hadapan.

Program-program yang dimaksudkan mestilah melibatkan penduduk tempatan atau masyarakat juga komuniti lokal di Pulau Langkawi. Penglibatan yang dimaksudkan ialah penglibatan dari peringkat awal hingga peringkat akhir dalam satu-satu program perancangan yang mahu, sedang dan juga telah dilakukan di kawasan-kawasan ekopelancongan sekitar Langkawi.

Program yang dilaksanakan yang melibatkan pihak masyarakat, perlu bermula daripada peringkat perancangan serta pendapat daripada pihak masyarakat perlu diambil kira kerana ianya melibatkan kawasan penempatan yang menjadi tempat bermastautin atau tempat asal usul masyarakat setempat. Apa juga perancangan program pelancongan yang melibatkan pihak masyarakat pasti memastikan semua pihak berpuas hati dengan program yang hendak dilaksanakan.

Semasa program dilaksanakan, pihak kerajaan dan pihak masyarakat memainkan peranan penting supaya objektif program yang dilaksanakan akan tercapai. Pihak masyarakat menjayakan program yang dilaksanakan oleh pihak kerajaan bagi berkongsi ilmu dan pengetahuan yang orang luar tidak tahu tentang keistimewaan kawasan ekopelancongan yang telah mereka tahu selok-beloknya sejak dahulu lagi.

Setelah selesai program juga masih memerlukan peranan kedua-dua belah pihak untuk sama-sama bekerjasama melihat dan juga memastikan sebarang kekurangan dalam program yang telah dilaksanakan. Sebarang kekurangan ataupun kecacatan yang terdapat semasa program itu dilaksanakan dapat diperbaiki pada masa akan datang. Sebarang kekurangan atau juga kesilapan daripada kedua-dua belah pihak perlu diberitahu supaya ianya tidak akan berlaku lagi pada masa hadapan.

PENDEDAHAN PERANAN KEPADA PIHAK MASYARAKAT

Adalah menjadi tanggungjawab pihak kerajaan untuk memberitahu dan menerangkan kepada pihak masyarakat tentang peranan mereka yang sama pentingnya dengan pihak-pihak yang berkepentingan yang lain dalam pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi. Ini adalah kerana pihak masyarakat kadang-kala tidak sedar bahawa mereka juga mempunyai peranan yang penting dalam melakar pembangunan ekopelancongan pada hari ini dan juga pada masa hadapan.

Pendedahan menerusi mesyuarat, program, aktiviti, bengkel, juga seminar-seminar adalah salah satu bentuk cara yang dapat menyampaikan kepada mereka tentang peranan mereka dengan lebih jelas. Mereka harus sedar mereka adalah ikon kepada kawasan ekopelancongan di sekitar Pulau Langkawi secara tidak rasmi. Ini adalah kerana para pelancong dari luar akan lebih gemar bertanya kepada masyarakat tempatan jika mereka mempunyai masalah untuk sampai ke satu-satu destinasi ekopelancongan itu. Masyarakat tempatan haruslah bersedia untuk membantu dan memberi maklumat yang betul kepada pelancong.

Segala bentuk mesyuarat, program, aktiviti, bengkel dan juga seminar-seminar ini boleh dilaksanakan secara berperingkat-peringkat. Bermula daripada pendedahan di peringkat kampung, kemudian ke peringkat mukim, seterusnya ke peringkat daerah, juga

padaperingkat negeri, sehinggalah ke peringkat kebangsaan dan juga boleh dilaksanakan sehingga ke peringkat antarabangsa. Semasa usaha untuk memberi pendedahan kepada pihak masyarakat, mereka harus diberitahu dan diajar serta dilatih bagaimana untuk berkomunikasi dengan pelancong, maklumat asas yang perlu mereka tahu bagi membantu para pelancong.

Kemahiran bahasa lain juga boleh menjadi perisian untuk melengkapkan program pendedahan kepada pihak masyarakat. Penerapan budaya tempatan dikalangan masyarakat di setiap mukim juga merupakan suatu yang penting. Ini adalah kerana para pelancong akan menilai atau mengkaji budaya tempatan menerusi sama ada pemerhatian dari mata kasar mereka, mahupun maklumat yang mereka perolehi terus daripada masyarakat tempatan yang mendiami petempatan di kawasan sekitar destinasi ekopelancongan. Selain isu budaya tempatan yang sentiasa perlu dijaga, sebagai destinasi ekopelancongan, isu kebersihan juga merupakan satu perkara yang amat penting yang perlu sentiasa ditekankan kepada pihak masyarakat dan mendapat pemantauan daripada pihak kerajaan. Kawasan ekopelancongan yang bersih atau bebas sampah adalah salah satu ciri kawasan ekopelancongan yang bagus dan pasti meninggalkan pengalaman yang menarik kepada para pelancong selain memahat nama baik Malaysia sebagai destinasi pelancongan yang menarik dan bersih untuk dikunjungi.

Kesimpulan yang dapat dibuat disini ialah kedua-dua pihak mempunyai peranan yang sangat penting dari peringkat paling bawah atau pun asas serta dasar sehinggalah peringkat perlasanaan tertinggi bagi menjayakan program atau memastikan pembangunan ekopelancongan mencapai tahap yang diinginkan. Bagi mencapai matlamat dan tahap yang memuaskan semua pihak dalam pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi, semua pihak yang terlibat harus telah jelas dengan peranan yang menjadi tanggungjawab masing-masing. Pembangunan ekopelancongan Pulau Langkawi pasti sentiasa berlaku dari semasa ke semasa dengan berteraskan peranan yang dilaksanakan oleh semua pihak.

KESIMPULAN

Kajian penyelidikan ini menganalisis hubungkait peranan yang dimainkan oleh pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat. Menerusi analisis yang telah dilakukan menggunakan analisis SEM Amos dan dengan nilai yang dinyatakan menerangkan dengan jelas bahawa wujud hubungkait peranan yang dilaksanakan oleh kedua-dua pihak bagi memastikan pembangunan ekopelancongan di Pulau Langkawi. Pembangunan ekopelancongan dapat dilaksanakan dengan lebih mantap dan cepat dengan adanya kerjasama peranan penting yang dilaksanakan oleh kedua-dua belah pihak iaitu pihak kerajaan dan juga pihak masyarakat.

RUJUKAN

- Asan Ali GH, Abu Sufian AB & Tuan Marina Tuan Ibrahim (2009) *Kajian Impak Pernilaian Sosio – Ekonomi Ke atas Pembangunan Pekan Pelancongan Wang Kelian, Perlis*. Prosiding PERKEM IV, **Jilid 1**. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Chew SS, Nor Asikin S & Lim LS (2009) *Mengenalpasti Punca – Punca Kedatangan Pelancong Yang Bermusim Dalam Pelancongan di Gunung Ledang, Johor*. Universiti Teknologi MARA Kampus Alor Gajah, Melaka.
- Fatimah Hassan, ZZ, Norsuhana AH, Main R, Fatan HY (2013) *Peningkatan daya saing Lembah Lenggong berasaskan pelancongan sumber setempat*. GeoGrafia Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Habibah A, & Hamzah J (1996). *Projek Penyelidikan Langkawi Sebagai Destinasi Pelancongan Antarabangsa. 1995*. Laporan Lestari. Tidak diterbitkan.

Mohd Anuar MA (2009) *Faktor Tarikan Pelancong Pantai di Port Dickson*. Prosiding PERKEM IV. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Lembaga Pembangunan Langkawi. (1993). *Laporan Tahunan*. Tidak diterbitkan.

Nadiah AH, Er AC, Jumaat HA, Mohd Afiq AJ, Siti Norhafizah AT (2012) *Potensi Pelancongan di Matu- Daro, Sarawak : Persepsi Komuniti Lokal*. GeoGrafia Universiti Kebangsaan Malaysia.

New GL, Jabil MJ (2012) *Faktor Yang Mempengaruhi Kunjungan Ulangan Pelancong Antarabangsa : Suatu Ulasan*. GeoGrafia Universiti Kebangsaan Malaysia.

Rosniza Aznie CR, Usman Y, Suriati G, Abdul Rahim MN, Rosmiza MZ, Novel L, Mohd Fuad MZ (2012) *Pantai Peranginan Besut, Terengganu sebagai destinasi pilihan pelancong*. GeoGrafia Universiti Kebangsaan Malaysia.

Rosniza Aznie CR, Mohd Azlan Abdullah, Rozalini R, Rosmiza MZ, Abdul Rahim MN, Mohd Fuad MJ, Novel L (2012) *Potensi tarikan ekopelancongan rekreasi di Taman Rekreasi Air Panas (TRAP) Sungai Klah, Perak*. GeoGrafia Universiti Kebangsaan Malaysia.

Nur Idientee Binti Abd Halim, Er Ah Choy

Pusat Pengajian Sosial, Pembangunan dan Persekitaran,

Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi, Selangor Darul Ehsan

Correspondence: Er Ah Choy email: eveer@ukm.my